

Småföretags- barometern 2023

Värmlands län

ett samarbete mellan:

företagarna

Sparbankernas
Riksförbund

Swedbank

INNEHÅLL

Om Småföretagsbarometern	3
Sammanfattning av konjunkturläget i Värmlands län.....	4
Konjunkturutvecklingen i Sverige och näringslivet i Värmlands län.....	5
Näringslivet i Värmlands län.....	5
Småföretagsbarometern – Värmlands län	6
Konjunkturindikatorn	6
Sysselsättning.....	8
Orderingång.....	9
Omsättning	10
Lönsamhet.....	11
Företagens prisförväntningar	11
Expansionsutsikter och tillväxthinder	12
Slutsatser	14

OM SMÅFÖRETAGS- BAROMETERN

Småföretagsbarometern är en konjunkturenkät som redovisar hur Sveriges småföretag uppfattar det ekonomiska läget och deras förväntningar på utvecklingen de kommande 12 månaderna. Underlaget utgörs av intervjuer med företagare som har minst en och högst 49 anställda. Det är alltså företagarnas personliga uppfattning om konjunkturläget som kommer till uttryck i den redovisade indikatorn för konjunkturen.

Småföretagsbarometern är Sveriges största konjunkturundersökning inriktad speciellt på småföretagskonjunkturen och har genomförts sedan 1985. Undersökningen omfattar 4 000 företag inom det privata näringslivet med 1–49 anställda. Urvalet motsvarar totalt över 473 000 privata företag fördelade över hela landet. Storleken på urvalet och antalet respondenter gör att svaren kan delas upp geografiskt så att vi kan mäta skillnader i konjunkturuppfattning hos Sveriges småföretag i samtliga län.

Småföretagsbarometern produceras i samverkan mellan Företagarna, Sparbankernas Riksförbund och Swedbank. Vid genomförandet av intervjuerna har Novus medverkat. Det är vår förhoppning att Småföretagsbarometern på ett positivt sätt ska bidra till att öka kunskapen om och insikten kring de små och växande företagens betydelse för den svenska ekonomin.

NETTOTAL OCH KONJUNKTURINDIKATORN

För att underlätta snabba svar ställs frågorna så att de kan besvaras utan hjälp av bokföring och statistik.

- a. Ja/nej
- b. Större, oförändrad eller mindre

Småföretagsbarometerens konjunkturindikator baseras på **nettotal** där svaren räknas om till procentandelar. Skillnaden mellan procentandelen positiva svar och procentandelen negativa svar benämns nettotal. Ett värde mindre än noll betyder kontraktion, medan ett värde över noll betyder expansion. Nettotalet visar alltså hur snabbt tillväxten förändras, snarare än en absolut nivå.

Sedan adderas nettotalen för *sysselsättning, ordergång och omsättning*. Summan av dessa nettotal bildar småföretagens **konjunkturindikator**.

SAMMANFATTNING AV KONJUNKTURLÄGET I VÄRMLANDS LÄN

Småföretagskonjunkturen i Värmlands län har stärkts något under 2023 efter den kraftiga uppgången i fjol när effekterna av pandemin klingade av. De djupaste nedgångarna i konjunkturindikatorn skedde i Gotland och Västernorrlands län som uppvisade den svagaste konjunkturen. Den starkaste konjunkturen är i Norrbotten följt av Uppsala och Västerbottens län. De värmländska företagen räknar med en något svagare konjunktur under det närmsta året och konjunkturindikatorn sjunker marginellt.

- **Sysselsättningstillväxten** i länets småföretag har ökat från låga nivåer efter uppgången i fjol. Något som även avspeglas på riksnivå. Det osäkra konjunkturläget hindrar dock inte småföretagen från att öka antalet anställda de kommande tolv månaderna. Nettotalet för sysselsättningen väntas stiga till det positiva territoriet där länets företag är ungefär lika expansiva i sina planer än i riket som helhet.

- **Tillväxt i orderingen** har avtagit i länets företag efter uppgången i fjol, vilket är i linje med riksgenomsnittet. Prognosen för de kommande tolv månaderna pekar på att tillväxttappet i orderingen fortgår. Det är en något mer optimistisk bedömning jämfört med i riket som helhet men betydligt lägre förväntningar jämfört med fjolårets undersökning.

- **Omsättningstillväxten** i småföretagen ökade kraftigt efter pandemin och har i år fortsatt öka medan riket som helhet minskat. Förväntningarna för det närmaste året pekar dock på en nedgång i omsättningstillväxten.

- **Lönsamhetstillväxten** i småföretagen har minskat under de senaste tolv månaderna efter fjolårets ökning där länet placerar sig på nivåer som är strax under rikssnittet. Även om länets företag förutser en återhämtning i lönsamheten det närmaste året är det historiskt sett låga förväntningar.

- Sex av tio företag i länet (63 procent) ser goda **expansionsmöjligheter**, vilket är något lägre än det historiska genomsnittet och något lägre jämfört med förra året (70 procent).

- Det främsta **tillväxthindret** hos småföretagen i Värmlands län är bristen på lämplig arbetskraft, vilket drygt var tredje företag uppger. Svag efterfrågan har seglat upp som det näst största tillväxthindret men upplevs som ett mindre hinder i länet jämfört med i övriga riket.

KONJUNKTURUTVECKLINGEN I SVERIGE OCH NÄRINGSLIVET I VÄRMLANDS LÄN

De svenska småföretagen återhämtade sig snabbt efter pandemin och konjunkturindikatorn steg till 57 under 2022 efter ett fall till historiskt låga nivåer 2021 (-15). Men småföretagen står inför nya utmaningar. Pandemin och kraftiga produktionskostnadsökningar har följts av historiskt hög inflation och snabbt stigande räntor. Effekterna för småföretagen ser vi redan i resultaten. Konjunkturindikatorn föll till 25 under den senaste tolv månadsperioden och avviker från företagens planer från i fjol då den förväntades stiga till 77. Samtliga delar blev klart svagare än vad företagarna förutsåg och den största tillbakagången var i orderingången och i sysselsättningen. Men det är en splittrad konjunkturbild. Störst var nedgången inom detaljhandel och bygg medan övriga tjänsteföretag klarat sig bättre.

Småföretagen räknar med en fortsatt svag konjunktur under det närmaste året. Om deras prognoser stämmer skulle konjunkturindikatorn sjunka till 18, vilket är klart lägre än dess historiska genomsnitt. Något stöd från orderingången förväntas inte och omsättningen faller tillbaka med risk för att företagens sysselsättningsplaner är alltför optimistiska. Ränthöjningarnas effekter på den svenska ekonomin har vi ännu inte till fullo sett med risk för att småföretagen underskattar konjunkturedgången. Men även kring framtidsförväntningarna är bilden splittrad. Mest pessimistiska är företagen inom detaljhandeln och byggföretagen medan det finns en övervikt av tjänsteföretag som räknar med ökad tillväxt det närmaste året.

Näringslivet i Värmlands län

DEMOGRAFI OCH BEFOLKNING

Region Värmland är landets tionde minst befolkade region och har de femte lägsta inkomsterna. Arbetslösheten är genomsnittlig och den demografiska försörjningskvoten är över medel och stiger snabbare. En hög försörjningskvot innebär att den arbetsföra befolkningen behöver försörja fler yngre och äldre. Befolkningsökningen har varit sjätte lägst de senaste tre åren. Regionen har Karlstad som största stad.

NÄRINGSLIV

Det värmländska näringslivet består av en mängd innovativa småföretagare, industri med produktion i internationell toppklass, inte minst inom papper och massa, och allt däremellan. Något färre värmlänningar arbetar dock inom privat sektor än sverigemedel. Värmland är tudelat när det kommer till företagande. Regionen har den nionde högsta andelen företagare, men helheten tyngs av att regionen har den näst lägsta andelen nystartade företag. Värmland har de sjunde högsta skatteintäkterna från småföretag och har en genomsnittlig andel kvinnor som högsta befattningshavare. Bruttoregionalprodukten per capita var 424 000 kronor år 2021, vilket är tionde lägst i riket.

REGIONAL UTVECKLING OCH INFRASTRUKTUR

Värmland ligger i mitt emellan Oslo och Stockholm längs ett expansivt tillväxtstråk. Det strategiska läget och de uppbyggda relationerna ger både länder och regioner stor utvecklingspotential till större arbetsmarknadsregioner och utökade samarbetsmöjligheter. Många aktörer i Värmland arbetar därför aktivt med att få de svenska och norska regeringarna att finansiera projektet Oslo-Sthlm 2.55. En sådan satsning kortar restiderna för Karlstad-Gardemoen till 70 minuter och Karlstad-Örebro till 35 minuter. Satsningen skulle också innebära ökad integration med både Norge och övriga Sverige, där fler värmlänningar kan arbetspendla till Oslo och Örebro och enkelt nå Gardemoen för såväl arbetsresor som familjesemestrar.

SMÅFÖRETAGSBAROMETERN – VÄRMLANDS LÄN

Konjunkturindikatorn

Konjunkturen beskriver den makroekonomiska utvecklingen, alltså det allmänna ekonomiska läget i en ekonomi. Framför allt omfattar begreppet arbetslöshet, inflation och tillväxt. När man talar om konjunktur brukar man tala om hög- eller lågkonjunktur beroende på konjunkturcykeln. En konjunkturcykel är vanligtvis mellan tre och åtta år.

Högkonjunktur är när näringslivet har fullt upp med att producera och leverera varor eller tjänster. Det betyder att arbetslösheten är låg och att investeringarna ökar.

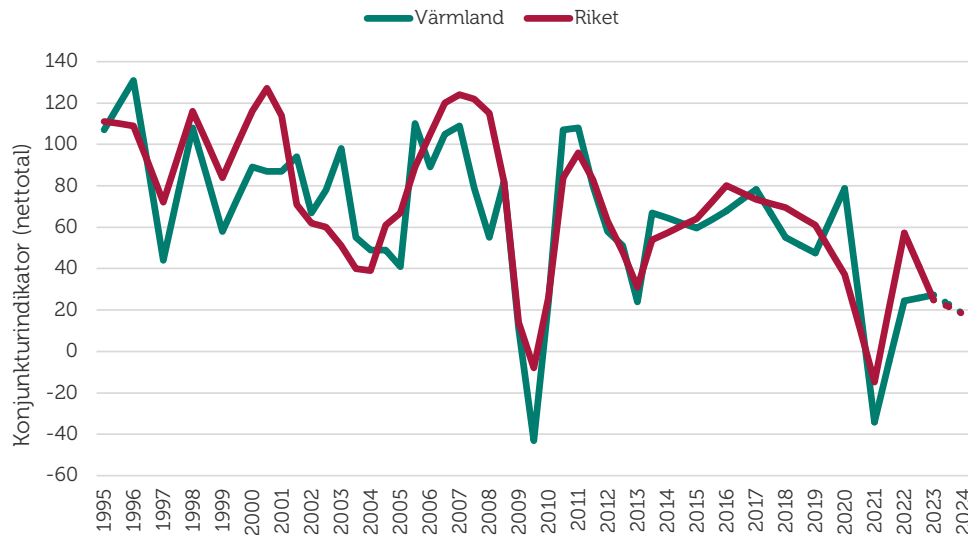
Lågkonjunktur är när efterfrågan på varor och tjänster är mindre än det som produceras. När företagen upplever minskad efterfråga på varor eller tjänster, kan de tvingas dra ner på personal och avstå nyinvesteringar. Det betyder att arbetslösheten ökar och investeringar minskar.

I Småföretagsbarometern redovisas småföretagens sysselsättning, orderingång och omsättning för att få en bild över konjunkturläget i länet. Genom att addera nettotalen för dessa tre faktorer får vi konjunkturindikatorn för småföretagen i länet. Figur 1 visar att Värmlands konjunkturindikator har följt riksnittets kurva skapligt nära.

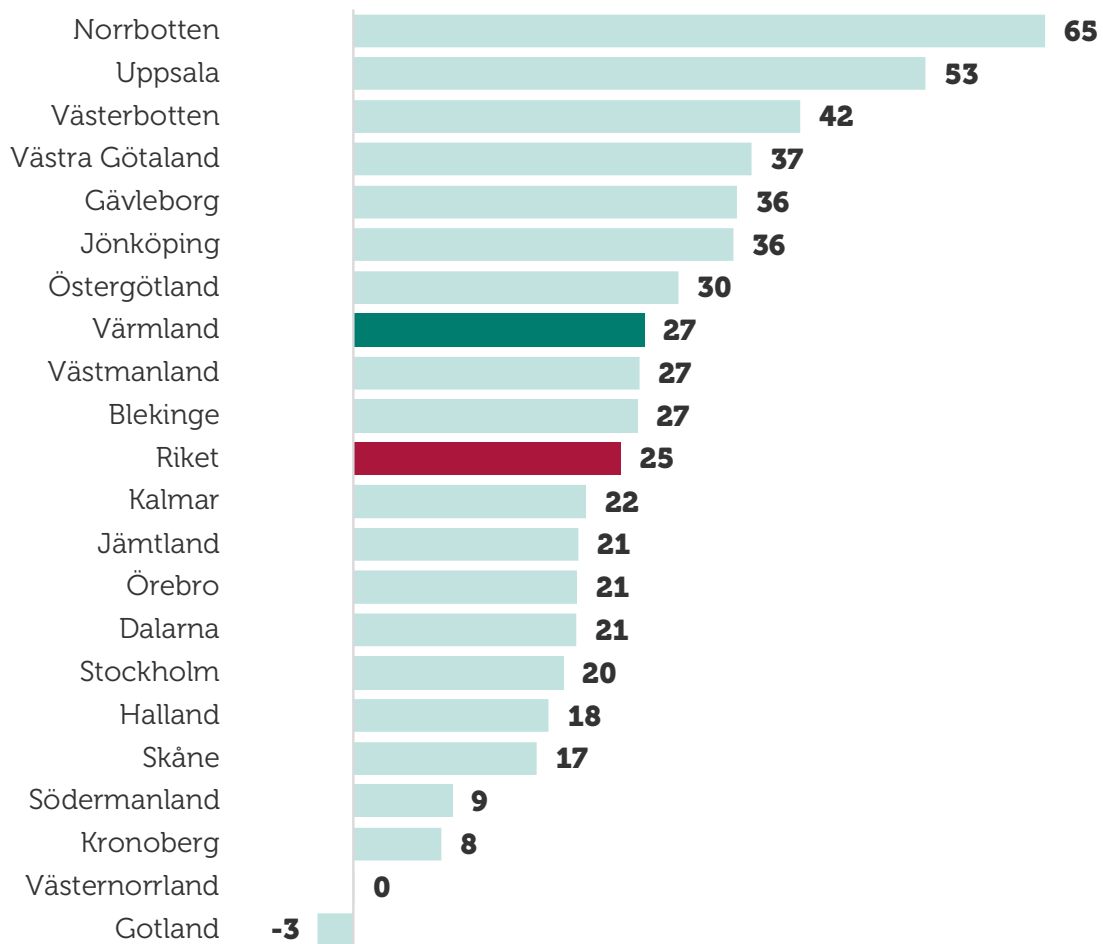
Årets Småföretagsbarometer visar en tydlig nedgång i småföretagskonjunkturen på riksnivå efter den kraftiga uppgången i fjol, som delvis drogs upp av borttagna pandemirestriktioner och ett uppdämt konsumtionsbehov. I stället har nya utmaningar tillkommit i spåren av den höga inflationen och de snabbt stigande räntorna. Länets konjunkturindikator steg till 27 i årets undersökning från 24 förra året vilket innebär att tillväxten i länet har ökat. En utveckling som är tvärtom vad småföretagen i hela riket visar.

Det förändrade omvärldsläget med risk för en annalkande lågkonjunktur har satt avtryck i företagens förväntningar för det närmaste året både i länet och i riket som helhet. Småföretagen som i fjol förutsåg en fortsatt konjunkturuppgång räknar med att den svaga konjunkturen består även om fallet i konjunkturindikatorn bromsar in. Länets konjunkturindikator sjunker till 18 för nästkommande år, vilket är klart lägre nivåer än fjolårets förväntningar då konjunkturindikatorn förväntades stiga till 48.

Figur 1. Sammanlagd konjunkturindikator; sysselsättning, ordergång och omsättning (netttotal) i Värmlands län och riket 1995–2023.

Figur 2. Länsfördelning runt riksgenomsnittet av sammanlagd konjunkturindikator (netttotal) 2023.

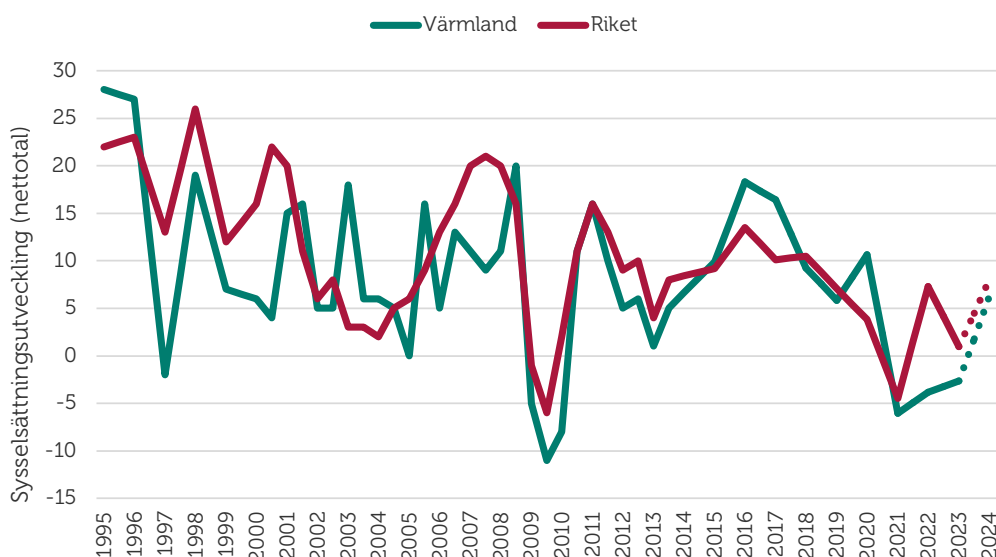
Sysselsättning

Sysselsättning mäter hur många som har jobb. Att vara i arbete kan vara som anställd, egen företagare eller att på annat sätt arbeta heltid eller deltid. Ett netttotal över noll betyder att andelen företag som ökat sysselsättningen är större än andelen företag som minskat sysselsättningen. Det innebär alltså att sysselsättningen totalt sett ökar i landets småföretag.

Sysselsättningsstillväxten i småföretagen i Värmland har uppvisat en avtagande trend sedan 2016 för att böttna i samband med pandemin. I fjol tog sysselsättningen fart och nettotalet för sysselsättningen steg till -4 i länet efter att varit ännu mer negativt under 2021, då en övervikt av företag rapporterade om en minskad sysselsättning. I år har sysselsättningsökningen ökat något och steg till -3, vilket innebär att en övervikt av företagen rapporterar om en minskad sysselsättning. Det finns en stor branschspridning där länets tillverkande företag i större utsträckning minskade antalet anställda jämfört med tjänsteföretagen.

Det osäkra konjunkturläget hindrar inte småföretagen från att öka antalet anställda de kommande tolv månaderna. Nettotalet för sysselsättningen väntas stiga till det positiva territoriet där länets företagare är något mindre expansiva i sina planer än i riket som helhet med ett netttotal på 6 jämfört med rikets 8. Mest expansiva anställningsplaner är i länets industrisektor. Trots en förväntad uppgång i sysselsättningen är det lägre anställningsplaner jämfört med i fjol då 21 procent av länets företag räknade med att öka antalet anställda jämfört med årets 17 procent. Utsikterna inom handel, transport och bygg är betydligt mer återhållsamma visar årets riksbarometer. Det är också här som störst andel företag räknar med att minska antalet anställda. Riskerna är på nedsidan. Historiskt har företagen överskattat sina anställningsplaner samtidigt som konjunkturutsikterna är osäkra. Hushållens urholkade köpkraft och ett minskat bostadsbyggande kan slå hårdare på företagens sysselsättningsplaner än vad företagarna själva uppger.

Figur 3. Sysselsättningsutvecklingen (netttotal) i Värmlands län och riket 1995–2023.

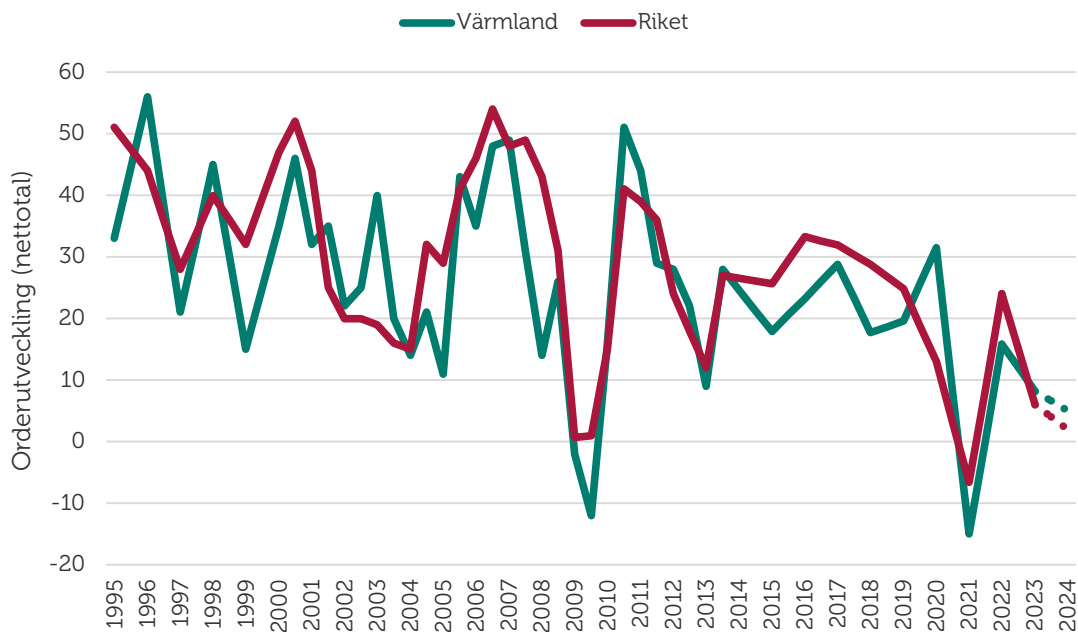

Orderingång

Med **orderingång** menas vanligtvis de beställningar som erhållits under en viss period. Eftersom själva antalet beställningar inte är särskilt informativt mäts orderingång som hur det totala värdet avseende orderingången, eller antal uppdrag, förändrats under tidsperioden.

Tillväxten i företagens orderingång ökade i fjol efter nedgången under pandemin. Nettotalet för orderingång steg till 16 för länet och 24 för riket från att ha varit negativt 2021. Men det blev en kortvarig återhämtning. Omslaget i konjunkturen tillsammans med en hög inflation och snabbt stigande räntor har minskat tillväxten i företagens orderingång. En tredjedel av länets företag uppger att orderingången har ökat det senaste året jämfört med 24 procent som anser att den har minskat och innebär att nettotalet sjönk till 8. Framtidsutsikterna är lågt ställda jämfört med fjolåret då nettotalet för orderingången förväntades sjunka till 15. I årets undersökning väntas en betydligt måttligare utveckling och nettotalet förväntas sjunka till 5, vilket också framträder på riksnivå.

Figur 4. Orderutveckling (netttotal) i Värmlands län och riket 1995–2023.

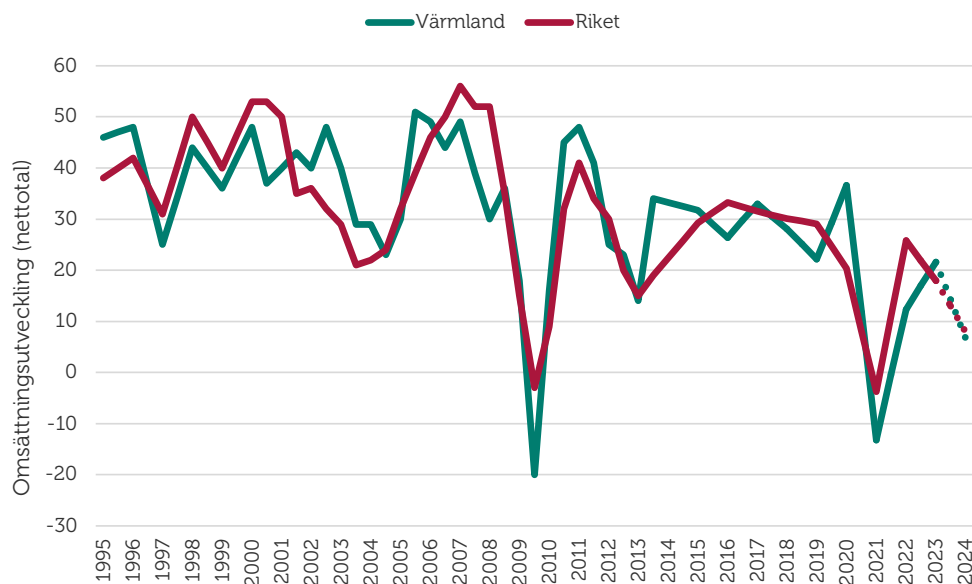
Omsättning

Ett företags **omsättning** är likvärdigt med dess sammanlagda intäkter från sålda varor och utförda tjänster under en viss period. Förändringar i omsättningen jämfört med föregående period används ofta för att indikera företagets tillväxt.

Omsättningstillväxten har fortsatt öka hos länets företag till skillnad från riket som helhet efter uppgången i fjol som kan ses som en rekyll efter den kraftiga nedgången under pandemin. Närmare 40 procent av länets företag uppger att omsättningen har ökat de senaste tolv månaderna medan 18 procent anser att den har minskat. Det ger ett nettotal på 22 jämfört med 12 i fjol och innebär att uppgången i omsättningstillväxten inte följer utvecklingen för riket som helhet där nettotalet sjönk till 18 från fjolårets 26. Att omsättningen inte fallit i samma omfattning som orderingången för riket kan sannolikt förklaras av att företagen betat av ineliggande orderstockar. Omsättningen i nominella termer kan också ha upprätthållits av högre försäljningspriser som företagen genomfört under året. I så fall kan den volymmässiga omsättningstillväxten vara väsentligt lägre.

Länets företag räknar dock med en nedgång i omsättningstillväxten för de kommande tolv månaderna. Andelen företag som räknar med en ökad omsättning sjunker till 29 procent samtidigt som 22 procent tror att omsättningen kommer att minska, vilket ger ett nettotal på 7. Mest pessimistiska är länets industriföretag även om det är en splittrad bild. 28 procent räknar med en minskad omsättning jämfört med 17 procent som tror på en ökad omsättning. I tjänsteföretagen är bilden den omvända, fler företag (34 procent) tror på en ökad omsättning än de som räknar med att den minskar (20 procent).

Figur 5. Omsättningsutveckling (netttotal) i Värmlands län och riket 1995–2023.

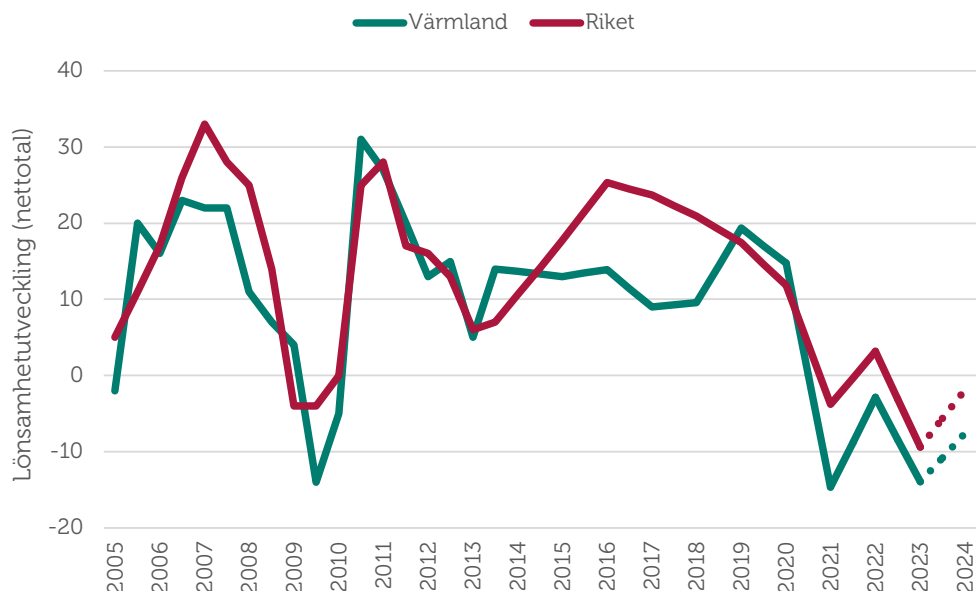

Lönsamhet

Lönsamheten i länets företag steg i fjolårets rapport efter tre år med avmattad tillväxt men har åter fallit tillbaka. I årets undersökning var det 25 procent av länets företag som ansåg att lönsamheten hade förbättrats under de senaste tolv månaderna medan 39 procent upplevde att den hade försämrats. Nettotalet för lönsamheten noterades till -14 och är en nedgång från fjolårets -3. Lönsamhetsförsvagningen är främst framträdande i länets tjänsteföretag, med övervikt av företag som upplevde att lönsamheten hade försämrats. Pandemin, fjolårets kraftiga produktionskostnadsökningar och därtill en svagare konjunktur har pressat ned lönsamheten i de svenska småföretagen. I årets barometer sjönk nettotalet för lönsamheten till -9 för riket, vilket är den lägsta nivån sedan svenska finanskrisen i början av 1990-talet.

De värmländska företagens lönsamhetsförväntningar är lågt ställda även om en viss återhämtning förutses. Det gör att länets netttotal för lönsamhet stiger till -8 men är långt ifrån fjolårets höga förväntningar då nettotalet noterades till 7. Tjänsteföretagen i länet är mindre pessimistiska jämfört med industriföretagen, men båda branscher förutser en minskad lönsamhet.

Figur 6. Lönsamhetsutveckling (netttotal) i Värmlands län och riket 2005–2023.

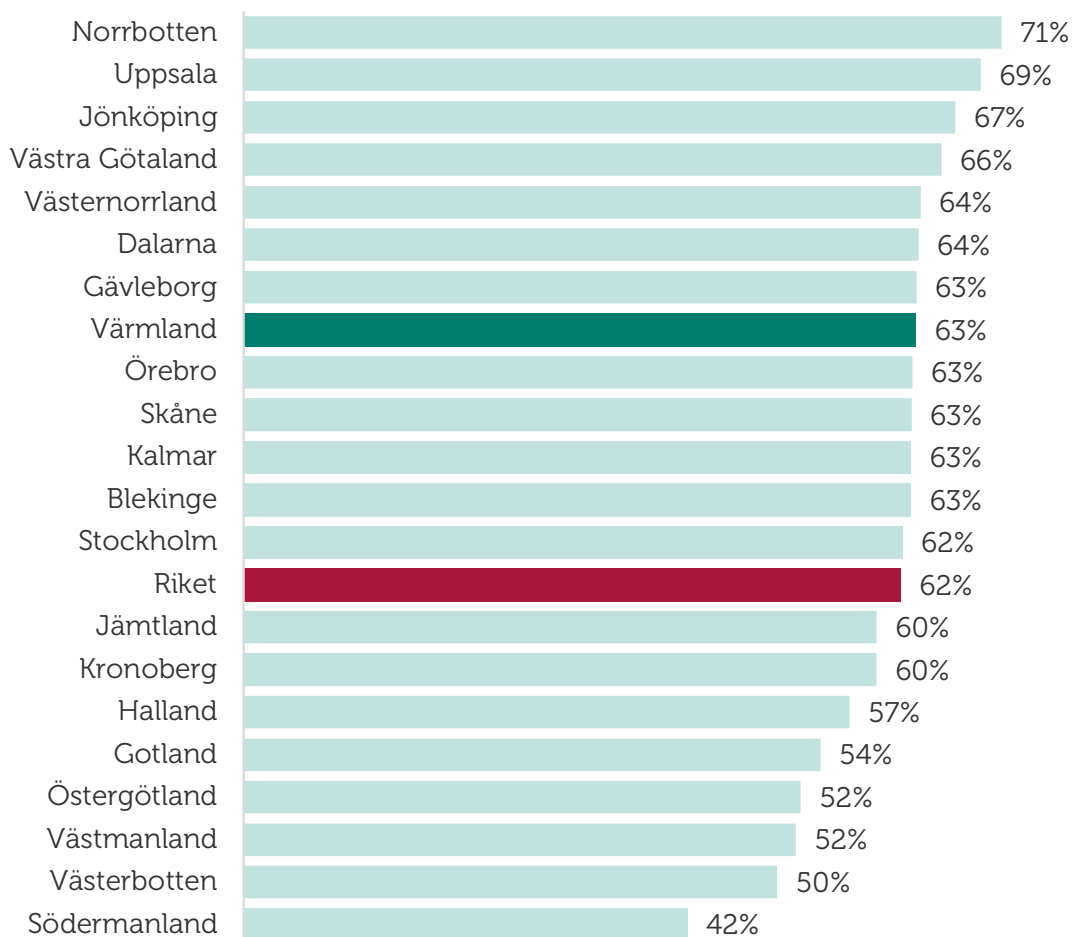
Företagens prisförväntningar

Lönsamhetsförsvagningen sker trots att företagen har höjt sina priser, vilket skulle tyda på att prisökningarna varit lägre än företagens produktionskostnadsökningar. I fjolårets undersökningar planerade sju av tio av länets företag att höja priserna. I årets barometer hade andelen sjunkit till 47 procent, vilket är samma som riksgenomsnittet. Det blir också svårare för företagen att höja priserna mot sina kunder när konjunkturen försvagas. På frågan om hur stora prisökningar företagen planerar under 2023 uppger 42 procent av länets företag prisökningar i linje med inflationen som prognostiserades till 5,5 procent enligt Riksbankens februariprognos. Vart tjugotonde företag (3,53 procent) planerar högre prisökningar än inflationen.

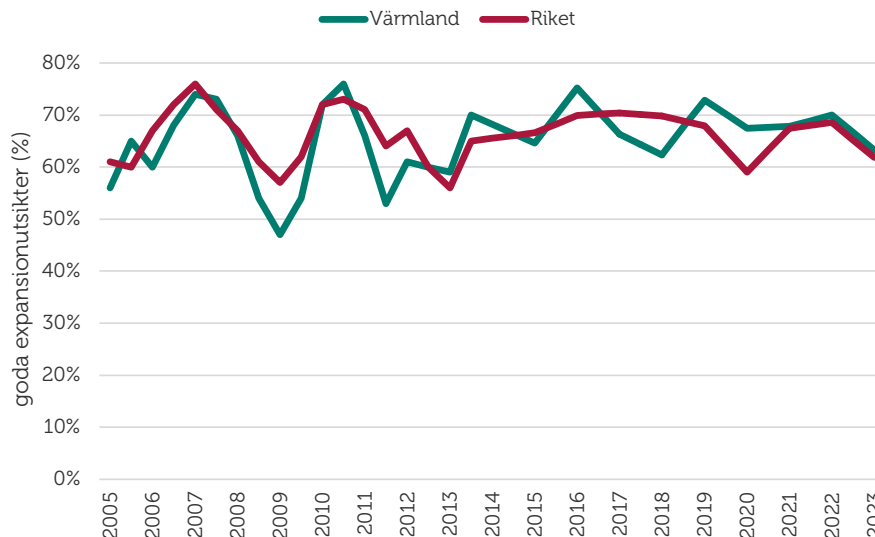
EXPANSIONSUTSIKTER OCH TILLVÄXTHINDER

Sex av tio företag i länet ser goda möjligheter att expandera, vilket något lägre än det historiska genomsnittet men något lägre jämfört med förra året (70 procent). Med undantag för den djupa nedgången i början av 1990-talet har småföretagen varit optimistiska om sina tillväxtmöjligheter oavsett svängningar i konjunkturen. Långsiktiga visioner kring företagets framtida verksamhet spelar sannolikt en större roll än tillfälliga svängningar i konjunkturen. Värmlands län uppvisar en motsvarande utveckling och är i nivå med riksgenomsnittet. Mest optimistiska är företagen i Norrbotten följt av Uppsala och Jönköpings län medan lägst förväntningar finns i Södermanland och Västerbottens län.

Figur 7. Företagens expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) per län och i riket 2023.

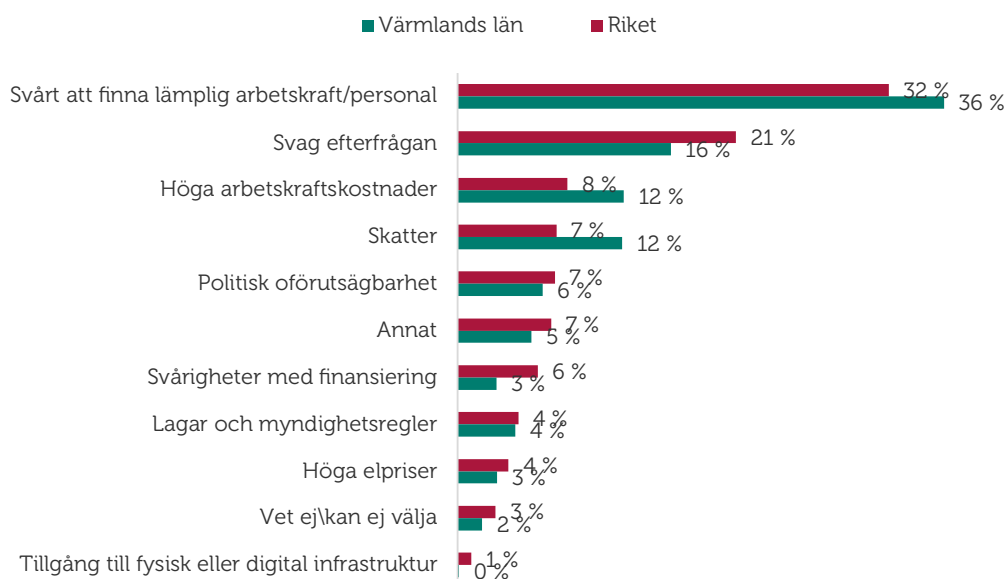
Figur 8. Expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) i Värmlands län och riket 2005–2023.

Det är relativt enkelt att starta företag i Sverige, men inte alltid lika lätt att få företaget att växa och bli framgångsrikt. Det finns många svårigheter och hinder som hämmar företagarnas jobb- och välfärdsskapande. Det gäller till exempel småföretagens konkurrenssituation, samt konkreta hinder som kostnaderna för att anställa och möjligheten att hitta nya medarbetare med rätt kompetens.

Det främsta tillväxthindret är bristen på lämplig arbetskraft trots en svagare konjunktur. I årets undersökning uppger 36 procent av länets företag det svaret, vilket är något högre än fjolårets 27 procent. Även tidigare mätningar bekräftar att svårigheterna att hitta lämplig arbetskraft utgör ett betydande hinder för tillväxt. Svag efterfrågan är det näst vanligaste hindret och har ökat från 9 procent av länets företag i fjol till 16 procent i årets undersökning. Det är sannolikt en effekt av den svagare konjunkturen som också satt avtryck i flera branscher inte minst inom handel men även delar av tjänstesektorn och bygg. Omslaget i konjunkturen innebär att andra tillväxthinder av strukturell betydelse minskar.

Figur 9. Tillväxthinder enligt företagen i Värmlands län och i riket 2023 (procent).

SLUTSATSER

Det är en tydlig inbromsning i småföretagskonjunkturen som årets Småföretagsbarometer visar efter uppgången i fjol som till viss del drogs upp av borttagna coronarestriktioner och ett uppdämt konsumtionsbehov. Sedan fjolårets undersökning har konjunkturindikatorn för riket som helhet fallit från 57 till 25. Men det är en splittrad konjunkturbild. Hushållsnära företag har påverkats hårdast när hushållens köpkraft urholkats av den höga inflationen och de stigande räntorna men även byggföretagen nu när bostadsbyggandet faller och hushållens bostadsrenoveringar minskar. För tillverknings- och tjänsteföretagen har nedgången inte varit lika djup men ändå en tydlig avmattning jämfört med fjolårets undersökning. Lönsamheten i småföretagen har åter vänt ned efter fjolårets förbättring. Stigande produktionskostnader, kronförsvagning och en svagare efterfrågan har pressat ned lönsamheten i många företag både i länet och i riket som helhet trots att företagen har höjt sina priser. I årets barometer sjönk nettotalet för lönsamheten till -9 för riket, vilket är den lägsta nivån sedan svenska finanskrisen i början av 1990-talet.

Även om det finns ljusglimtar om att inflationen är på väg ned och räntetoppen kan vara nära är småföretagens förväntningar lågt ställda inför de kommande tolv månaderna sannolikt påverkade av det senaste årets utveckling. Om deras prognoser stämmer skulle konjunkturindikatorn sjunka till 18, vilket är långt ifrån fjolårets optimistiska planer. Något stöd från orderingången förväntas inte och omsättningen faller tillbaka med risk för att företagens sysselsättningsplaner är alltför optimistiska. Men de regionala skillnaderna är stora. Företagen i Värmlands län förutser en försvagning under det närmaste året och konjunkturindikatorn sjunker till 18. Mest optimistiska är företagen i Norrbottens, Östergötlands och Uppsala län. Mest pessimistiska är företagen i Södermanlands och Gotlands län där konjunkturindikatorn noteras i det negativa territoriet.

Företagens framtidsplaner sker under en osäker omvärldskonjunktur. Räntehöjningarnas effekter på den svenska ekonomin har vi ännu inte till fullo sett med risk för att småföretagen underskattar konjunkturbedgången. Positivt är att företagen har byggt upp kapitalbuffertar vid oväntade händelser, till exempel vid halverade intäkter under tre månader. Sju av tio företag skulle klara sig från en konkurs vid halverade intäkter genom att använda företagets besparingar. Tio procent av företagen uppger att de skulle gå i konkurs och är särskilt koncentrerat till detaljhandeln och delar av tjänstesektorn.

Swedbank

Swedbank, Landsvägen 40, 172 63 Sundbyberg
Postadress: 105 34 Stockholm

08 – 585 900 00 | info@swedbank.se | swedbank.se

Sparbankernas Riksförbund

Sparbankernas Riksförbund, Vasagatan 11, 111 20 Stockholm
Postadress: Box 16249, 103 24 Stockholm

08 – 648 206 20 | info@sparbankerna.se | sparbankerna.se

företagarna

Företagarna Sverige Service AB, Rådmansgatan 40, 113 57 Stockholm
Postadress: 106 67 Stockholm

08 – 406 17 00 | info@foretagarna.se | foretagarna.se